

РЕШЕНИЕ

№ 3601

гр. София, 28.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 53 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ

при участието на секретаря БИЛЯНА ЕМ. ПЕТРОВА
като разглежда докладваното от КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ Гражданско
дело № 20231110119061 по описа за 2023 година

Производството по делото е образувано по искова молба на Е. П. П., ЕГН: *****, с адрес: гр. София, ж.к. „Младост“ 4, бл. 496, вх. 2, ап. 124 чрез адв. В. Д. Т. със съдебен адрес: гр. София, ж.к. „Младост“ 4, бл. 496, вх. А, ет. 10, ап. 85, с която е предявен иск за установяване съществуването на сумата в размер на 3 600 лв., представляваща вземане по запис на заповед от 07.07.2022 г. с падеж 07.08.2022 г., ведно със законната лихва върху сумата от 28.09.2022 г. до окончателното □ заплащане, за които е издадена заповед за незабавно изпълнение от 03.11.2022 г. и изпълнителен лист по ч. гр. д. № 52349/2022 г. по описа на СРС, 53-и състав срещу А. Л. Д., ЕГН: ***** с адрес: гр. София, ж.к. „Дружба“ 2, бл. 289, вх. Б, ет. 8, ап. 4.

В исковата молба се твърди, че на 07.07.2022 г. ответникът е издал запис на заповед, въз основа на който се е задължил безусловно да заплати на ищеца на датата на падежа 07.08.2022 г. сумата в размер на 3 600 лв. Сочи се, че въпреки настъпилата изискуемост на вземането, ответникът не е изпълнил задължението си. Изложени се доводи, че процесният запис на заповед е редовен от външна страна, съдържа всички законоустановени реквизити, поради което се явява действителен. Иска се постановяване на решение, с което да се признае за установено спрямо ответника съществуването на вземането по записа на заповед, ведно със законна лихва върху сумата по него от датата на депозиране на заявлението по чл. 417 ГПК - 28.09.2022 г. Претендират се направените в заповедното и в исковото производство разноски.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК ответната страна е депозирила писмен отговор, с който оспорва иска като неоснователен и моли за неговото отхвърляне. Твърди, че ищецът не е посочил и доказал съществуването на каузалното правоотношение, което абстрактната сделка обезпечава. Поддържа, че не е налице неизпълнение, доколкото каузалното правоотношение между страните, въз основа на което е издаден процесният менителничен ефект, е погасено. Сочи, че през месец май 2022 г. между ищеца и ответника е възникнало облигационно правоотношение въз основа на сключен неформален договор за заем, като ищецът, в качеството си на заемодател предал в собственост на ответника, в качеството си на заемател сумата в размер на 3 600 лв. със задължението на последния да я върне с неопределен срок. За обезпечаване на това задължение бил издаден менителничният ефект в един екземпляр, който останал във фактическата власт на ищеца. Твърди, че в

средата на м. юли ответникът в присъствието на своя приятелка, от която взел пари на заем, е предал лично на ищеца дължимата по договора сума, но не е получил разписка за извършеното плащане. Поддържа, че записът на заповед не му е предявяван. Прави възражения за нищожност на ефекта поради липса на съгласие и несъответствие със законоустановената форма. Претендира разноси.

Съдът, след като взе предвид доводите на страните, и като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, **приема за установено от фактическа и правна страна следното:**

Предявен е установителен иск по реда на чл. 422 ГПК вр. чл. 415 ГПК с правно основание чл. 535 ТЗ за установяване съществуването на вземане по запис на заповед с издател ответникът и поемател ищецът. В тежест на ищеца е да докаже наличието на действителен менителничен ефект, издаден от ответника. В тежест на ответника е да докаже извършеното плащане по каузалното правоотношение, което води до погасяване на менителничното правоотношение.

От приобщената към настоящото дело преписка по ч. гр. д. № 52349/2022 г. по описа на Софийски районен съд, 53-и състав, се установява, че на 28.09.2022 г. ищецът е подал заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК. В тази връзка на основание чл. 418 ГПК, след проверка от външна страна на представения запис на заповед, съдът е издал заповед № 31750 за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК и допуснал незабавното изпълнение. В законоустановения срок е постъпило възражение на ответника срещу заповедта. В изпълнение на указания на съда в срока по чл. 415, ал. 4 ГПК, ищецът е предявил настоящия установителен иск относно вземането.

Искът е предявен в рамките на преклузивния едномесечен срок от лице, притежаващо необходимата процесуална легитимация срещу пасивно легитимиран ответник в компетентен по правилата за родова и местна подсъдност съд, поради което същият се явява допустим и подлежи на разглеждане по същество.

Записът на заповед представлява налична ценна книга, която материализира парично вземане. По своята същност той е едностранна абстрактна абсолютна търговска сделка, от която се поражда задължение за издателя, като основанието за плащане (каузата) не е елемент от съдържанието на менителничния ефект, нито е условие за действителността на записа. Когато записът на заповед е редовен – спазена е формата и реквизитите по чл. 535 ТЗ, поемателят разполага с правото да събере вземането си на основание ценната книга.

От представения по делото менителничен ефект се установява, че на 07.07.2022 г. ответникът се е задължил безусловно да плати по него на ищеца сумата в размер на 3 600 лв. на падеж на определен ден – 07.08.2022 г. с място на плащане идентично с мястото на издаване, а именно гр. София, ул. „Тарас Шевченко“ № 5А.

По делото не е спорно, че положението в записа на заповед подпис принадлежи на ответника, доколкото са налице твърдения в отговора на искова молба за подписване на ефекта от ответника, съответно липсва нарочно оспорване на истинността на документа, поради което следва да се заключи, че именно положението върху ефекта подпис на издателя е именно на ответника по аргумент от 182ГПК.

Във връзка с горното съдът прави извод, че записът на заповед съдържа всички законоустановени по чл. 535 ТЗ реквизити, поради което същият се явява действителен и представлява годно правно основание за пораждаване на менителнично правоотношение между страните. Предвид това отхвърля като неоснователни релевираните от ответника възражения за нищожност на записа на заповед поради липса на съгласие и форма.

Що се касае до направеното възражение за липса на предявяване на ефекта, съдът счита същото за неоснователно. Режимът на записа на заповед разкрива известни отклонения спрямо уредбата на менителницата, поради което съгласно чл. 537 ТЗ разпоредбите, касаещи последната се прилагат доколкото са съвместими с естеството на записа на заповед. Доколкото при записа на заповед фигурата на издател и на платец съвпадат, то институтът на предявяване за приемане не намира приложение. По отношение

на предявяването за плащане следва да се има предвид, че в настоящия случай ефектът е издаден с падеж на определена дата, поради което с настъпване датата на падежа задължението става изискуемо и издателят изпада в забава при липса на плащане на следващия ден. Нещо повече, в т. 3 на Тълкувателно решение № 1 от 28.12.2005 г. по тълк. д. № 1/2004 на ОСТК на ВКС се приема, че "по своята правна същност предявяването на записа на заповед за плащане представлява покана за изпълнение на менителничното задължение. Не съществува като правно задължение изискване за предявяване на записа на заповед за плащане. Непредявяването на посочения менителничен ефект за плащане не се отразява върху възможността да бъде ангажирана отговорността на издателя". Следователно липсата на предявяване на ефекта не води до неоснователност на предявения срещу издателя пряк иск.

В отговора са изложени твърдения за издаването на записа на заповед в само един екземпляр, който останал в държане на ищеца. За да се легитимира като кредитор въз основа на менителничен ефект на заповед, поемателят следва да бъде посочен в ефекта като такъв (или да се следва от непрекъснатия ред на джирата) и да разполага с фактическата власт върху него. Липсата на едно от двете го лишава от възможността да иска плащане по ефекта. В тази връзка именно записът на заповед се издава в един екземпляр от издателя и остава във владение на поемателя, като е възможно съставянето на няколко екземпляра, но последното е право на издателя, а не ремитента.

По отношение на направените от ответника субективни възражения, основани на каузалните правоотношения между страните, съдът приема следното:

Записът на заповед представлява безусловно обещание да се плати определена парична сума. Именно поради абстрактния характер на сделката законът поначало се дезинтересира от каузата □ и придава значение единствено на изявленията, съдържащи се в документа. Следователно каузалните правоотношения на страните поначало са ирелевантни за задължението по менителничния ефект, доколкото последният е самостоятелна правна сделка. В тази връзка при предявен иск за плащане по ефекта ищецът не е длъжен да сочи основание на поетото от издателя задължение за плащане, съответно да доказва възникването и съществуването на вземане по обезпеченото правоотношение. Предвид това аргументите на ответната страна, че липсата на посочване на каузално правоотношение от ищеца опорочава предявения иск, са неоснователни.

Съгласно възприетото в мотивите на Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г., ОСГКТ на ВКС, т. 17 каузалното правоотношение подлежи на изследване от сезирания съд единствено при направено позоваване на някоя от страните по него, като следва да се установи дали развитието на каузалното правоотношение би имало за последица погасяване на обезпеченото с абстрактната сделка вземане.

По отношение на разпределението на доказателствената тежест важат правилата на чл. 154, ал. 1 ГПК като всяка страна следва да докаже фактите, на които основава твърденията и възраженията си, и които са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право – за съществуването, респ. несъществуването на вземането по записа на заповед. В настоящия случай, доколкото възраженията по каузалното правоотношение са въведени от ответника и същият черпи благоприятни последици от тях, то именно той носи доказателствената тежест да установи твърдяното изпълнение.

От показанията на доведения от ищеца **свидетел АВ се установява**, че между страните действително съществува заемно правоотношение, доколкото същата е присъствала, когато ищецът е предал в собственост на ответника сумата в размер на 3 600 лв., а последният се е задължил да я върне. Съдът счита, че следва да кредитира свидетелските показания като последователни, непротиворечиви и съответстващи на събрания по делото доказателствен материал.

По делото не се доказва твърдяното от ищеца погасяване на каузалното правоотношение. Въпреки допуснатото от съда доказателствено искане, ответникът в рамките на проведени две последователни открити съдебни заседания не се явява, не се

представлява и не води допуснатия му свидетел в режим на довеждане. Същият не представя други доказателства и доказателствени средства, от които да се направи обосновано заключение за наличието на плащане по заемното правоотношение. Отделно в запис на заповед не е налице отбелязване, че същият е платен, както и не се представя разписка за извършеното плащане, каквито способности за доказване факта на плащането предвижда чл. 492 ТЗ. В тази връзка ответникът следва да понесе тежестта от липсата на доказателства, от които да се установи погасяване на процесната сума, поради което съдът приема, че направеното от същия възражение за липса на изпълнение следва да бъде отхвърлено.

Предвид гореизложеното въз основа на събрания по делото доказателствен материал, съдът приема за установено съществуването на процесното вземане, съответно счита, че следва да уважи предявения от ищеца иск.

С оглед изхода на делото на основание чл. 78, ал. 1 ГПК ищецът има право да получи претендираните разноски. По делото са представени доказателства за действително сторените разноски в рамките на заповедното и исковото производство, поради което ответникът следва да заплати разноски в размер на 1 584 лв., от които 720 лв. адвокатско възнаграждение и 72 лв. платена държавна такса по заповедното производство и 720 лв. адвокатско възнаграждение и 72 лв. платена държавна такса по исковото производство.

Мотивиран от изложеното, Софийският районен съд, Второ гражданско отделение, 53-и състав,

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл. 422 ГПК във вр. с чл. 535 ТЗ, че А. Л. Д., ЕГН: ***** с адрес: гр. София, ж.к. „Дружба“ 2, бл. 289, вх. Б, ет. 8, ап. 4 **ДЪЛЖИ** на Е. П. П., ЕГН: ***** с адрес: гр. София, ж.к. „Младост“ 4, бл. 496, вх. 2, ап. 124 сумата в размер на 3 600 лв., представляваща вземане по запис на заповед от 07.07.2022 г., ведно със законната лихва върху сумата от 2 7.09.2022 г. до окончателното □ заплащане, за които е издадена заповед за незабавно изпълнение от 03.11.2022 г. по ч. гр. д. № 52349/2022 г. по описа на СРС, 53-и състав.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК А. Л. Д., ЕГН: ***** с адрес: гр. София, ж.к. „Дружба“ 2, бл. 289, вх. Б, ет. 8, ап. 4 да заплати на Е. П. П., ЕГН: ***** с адрес: гр. София, ж.к. „Младост“ 4, бл. 496, вх. 2, ап. 124 **сумата в размер на 1 584 лв.**, представляваща сторените в производството разноски.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред СГС в двуседмичен срок от съобщаването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____